

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ

Ερμού 136, 10553 Αθήνα. Τηλ-Fax.: 2103252214, 6937075765, E-mail: archaeol@otenet.gr, www.sea.org.gr

Αθήνα, 4/9/2017

Ανοιχτή επιστολή του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων

**Μα τι θέλουν, τελικά, αυτοί οι αρχαιολόγοι από το Ελληνικό;
(ή αλλιώς: ποιοι φοβούνται την κήρυξη των αρχαιοτήτων και γιατί)**

Αυτές τις μέρες βρίσκεται σε εξέλιξη άλλη μια προσπάθεια να παρακαμφθεί ο Αρχαιολογικός Νόμος και η συνταγματική επιταγή της προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος (άρθρο 24 του Συντάγματος), δηλαδή της κοινής περιουσίας όλων μας, προς όφελος της ιδιωτικής εταιρίας Lamda Development και των σχεδίων που έχει παρουσιάσει για την περιοχή του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού. Ταυτόχρονα, εδώ και πολύ καιρό βρίσκεται σε εξέλιξη μια μεγάλη επικοινωνιακή εκστρατεία για να πειστεί το κοινό ότι οι αρχαιότητες στο Ελληνικό είναι ένα «ανέκδοτο» και ότι «οι αρχαιολόγοι εμποδίζουν την ανάπτυξη». Θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε τι πραγματικά συμβαίνει με αυτή την υπόθεση και για ποιο λόγο μας αφορά όλους και όλες, και όχι μόνο εμάς τους αρχαιολόγους.

Μα υπάρχουν αρχαία στο Ελληνικό; Αφού εκεί ήταν αεροδρόμιο!

Η απάντηση είναι ναι, υπάρχουν αρχαιότητες. Καταρχάς η χερσόνησος του Αγίου Κοσμά, με σημαντική προϊστορική κατοίκηση αλλά και το μεταβυζαντινό ναό Κοσμά και Δαμιανού, αποτελεί κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο ήδη από το 1957. Σημαντικές αρχαιότητες έχουν βρεθεί στις ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν τόσο εντός, όσο και στις παρυφές του χώρου του αεροδρομίου, από τη δεκαετία του 1950 μέχρι και πολύ πρόσφατα (λ.χ. κατασκευή ΤΡΑΜ, αμαξοστασίου ΟΣΕ, Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, ΜΕΤΡΟ κ.ά.).

Οι αρχαιότητες που ήρθαν στο φως σχετίζονται με τους τρεις αρχαίους δήμους Ευωνύμου, Αλμιούντος και Αιξωνής (αποθέτης εμπορικών αμφορέων και θησαυρός αττικών νομισμάτων, που παραπέμπουν στην ύπαρξη εμπορείου σε παρακείμενη θέση, αρχαία τεχνικά έργα διευθέτησης της κοίτης του ρέματος των Τραχώνων, εργαστηριακές εγκαταστάσεις, οργανωμένα αρχαία νεκροταφεία με ταφές μερικές εκ των οποίων έφεραν πλούσια κτερίσματα, αρχαίο οδικό δίκτυο με παρόδια -επισημαίνεται ότι παρόδιος ταφικός περίβολος μεταφέρθηκε το 1960 σε έκταση εντός των πρώην Κολεγίου Αθηνών, νυν εγκαταστάσεις Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας.) Στη δυτική είσοδο του πρώην αεροδρομίου είχε βρεθεί επιγραφή που αναφέρει: ΑΣΤΙΝΟΣ ΑΛΙΜΟΣΙΟΣ, ενώ κατά τη διάνοιξη της παραλιακής οδού είχε βρεθεί δημοτικό ψήφισμα των Αλιμουσίων.

Ανασκαφές έχουν φέρει στο φως ίχνη χρήσης της ευρύτερης περιοχής από τα νεολιθικά χρόνια (περιοχή Αλίμου) έως και τη βυζαντινή περίοδο, όταν στον μικρό λόφο Χασάνι (εντός της περιοχής του πρώην αεροδρομίου) είχε αναπτυχθεί βυζαντινός οικισμός.

Είναι άγνωστες αυτές οι αρχαιότητες;

Όπως φάνηκε και παραπάνω, οι αρχαιότητες της περιοχής είναι γνωστές ήδη από την εποχή εγκατάστασης του αεροδρομίου στη θέση αυτή, κατά τη δεκαετία του 1950. Οι αρχαιότητες που αποκαλύφθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες έχουν παρουσιαστεί πολλάκις –και μια μικρή έρευνα στο αρχείο των εφημερίδων θα αποκαλύψει πληθώρα άρθρων που παρουσιάζουν τα ευρήματα αυτά. Και βέβαια, η μελέτη που έχει γίνει για την περιοχή από τη Lamda Development περιλαμβάνει την καταγραφή των αρχαιοτήτων που έχουν βρεθεί (παρά το γεγονός ότι σταματά στις γνώσεις του 2012, ενώ το 2016 η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων έχει καταθέσει πλήρη καταγραφή με όλες τις νεότερες έρευνες και ευρήματα). Πώς λοιπόν η Lamda Development κάνει ότι... δεν γνωρίζει τις αρχαιότητες αυτές; Με ποια λογική, αφού γνωρίζει ότι στην περιοχή του Λόφου Χασάνι έχουν εντοπιστεί πυκνές αρχαιότητες, τον εντάσσει στα σχέδιά της εντός πολεοδομούμενης περιοχής («Οικισμός του Λόφου»); Γιατί δεν προβλέπει την εξαίρεση του αρχαιολογικού χώρου του λόφου από τη δόμηση; Γιατί δεν συμπεριλαμβάνει την προστασία και ανάδειξη των αρχαιοτήτων που είναι δεδομένο ότι θα βρεθούν εκεί, στο πλαίσιο της «γειτονιάς» που σχεδιάζει;

Θα βρεθούν κι άλλες αρχαιότητες; Και πόσο σημαντικές θα είναι;

Επειδή οι ανασκαφές που έχουν γίνει ως τώρα είναι σε συγκεκριμένα σημεία, με αφορμή την κατασκευή συγκεκριμένων έργων, τα ευρήματα είναι σποραδικά. Η αρχαιολογική τους σημασία προφανώς και είναι τεράστια, αλλά κανείς δεν γνωρίζει σε ποια κατάσταση διατήρησης θα βρεθούν. Ούτε αυτό είναι κάτι πρωτόγνωρο, προφανώς, για την επιστήμη της αρχαιολογίας.

Μα θα κηρύξετε όλο το αεροδρόμιο αρχαιολογικό χώρο;

Όχι. Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού πρότεινε το 2012, το 2014 και το 2016 την κήρυξη αρχαιολογικού χώρου στο συγκεκριμένο τμήμα του πρώην αεροδρομίου, όπου εκτείνονται οι αρχαιότητες αυτές (και όχι σε όλη την έκταση του πρώην αεροδρομίου), μαζί με ένα τμήμα της σύγχρονης πόλης (τα όρια των αρχαίων δήμων, όπως είναι κατανοητό, δεν σταματούν στην περιφραγή του παλιού αεροδρομίου!). Η κήρυξη αυτή δεν προχώρησε ποτέ, όχι γιατί δεν υπήρχαν αρχαιότητες εκεί, αλλά γιατί διαδοχικές πολιτικές ηγεσίες δεν προχωρούσαν στην κήρυξη του γνωστού αρχαιολογικού χώρου λόγω των ισχυρών πιέσεων από τους οικονομικούς παράγοντες της «επένδυσης» και των συνεχών δημοσιευμάτων που λοιδороύσαν τους αρχαιολόγους ότι θέλουν «να καταστρέψουν την επένδυση».

Όσοι τα έλεγαν αυτά, απλώς ψεύδονται –και, το χειρότερο, ψεύδονται για να μη βάλει το χέρι στην τσέπη ο «επενδυτής». Ανεξάρτητα από το τι πιστεύει κανείς ότι είναι καλύτερο να γίνει στην περιοχή του πρώην αεροδρομίου (και ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων πιστεύει ότι θα πρέπει να γίνει Μητροπολιτικό πάρκο για όλους τους κατοίκους της Αττικής), **η αλήθεια είναι ότι η κήρυξη των αρχαιοτήτων δεν εμποδίζει την υλοποίηση του έργου, ούτε αυτού ούτε άλλων. Ολόκληρο**

το κέντρο της Αθήνας αποτελεί κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο –και δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι είναι άχτιστο! Η κήρυξη απλώς εξασφαλίζει ότι το όποιο έργο γίνεται με την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, ότι αν βρεθούν αρχαιότητες γίνονται ανασκαφές με έξοδα του εργολάβου, κι ότι ανάλογα με τη σημασία και την κατάσταση διατήρησης των αρχαιοτήτων, μπορεί να τροποποιηθούν τα σχέδια του έργου για λόγους προστασίας και ανάδειξης των αρχαιοτήτων, όπως ακριβώς προβλέπει ο Αρχαιολογικός Νόμος και όπως γίνεται εδώ και δεκαετίες σε κάθε μικρό και μεγάλο έργο.

Δεν έχει ξαναγίνει αυτό ποτέ και πουθενά;

Για να το λέει αυτό κάποιος, μάλλον ζει σε κάποια άλλη χώρα. Σε αυτή τη χώρα πάντως, σε πάρα πολλά από τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα, μικρά ή μεγάλα, προηγούνται ανασκαφές και εφαρμόζονται σύγχρονες λύσεις για την συνύπαρξη αρχαιοτήτων και τεχνικών έργων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εκθέσεις αρχαιολογικών ευρημάτων στους σταθμούς του Μετρό της Αθήνας. Αυτή τη στιγμή είναι σε εξέλιξη μικρές και μεγάλες ανασκαφές σε όλες τις εθνικές οδούς, στο Μετρό της Θεσσαλονίκης, στα έργα της ΔΕΗ, της ΕΥΔΑΠ, του ΟΤΕ κλπ. Τα έργα αυτά πραγματοποιούνται με βάση τις διατάξεις του Αρχαιολογικού Νόμου. **Στις ανασκαφές αυτές απασχολούνται χιλιάδες εργαζόμενοι, μόνιμοι και συμβασιούχοι, με το μόχθο των οποίων έρχονται στο φως σημαντικά κομμάτια της ιστορίας μας, που δημιουργούν παγκόσμιο ενδιαφέρον.** Δημιουργούν νέους αρχαιολογικούς χώρους, νέες εκθέσεις στα μουσεία, νέα παραγωγή γνώσης, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τόπου, μία διαφορετική ανάπτυξη για όλους τους πολίτες, που αξιοποιεί και αναδεικνύει ό,τι πολυτιμότερο έχει να δείξει αυτός ο τόπος, χωρίς ημερομηνία λήξης. Κι όλα αυτά με ένα κόστος που το πληρώνει ο προϋπολογισμός των έργων –αφού το ΥΠ.ΠΟ.Α. ουδέποτε έλαβε πάνω από το 0,5% του κρατικού προϋπολογισμού ώστε να μπορεί να έχει το προσωπικό που απαιτείται για να ανταποκριθεί.

Τι θέλουν τελικά «αυτοί οι αρχαιολόγοι»;

Ακούστε λοιπόν από μας τους ίδιους τι ζητάμε: το μόνο που ζητάμε είναι να υπάρχει ισονομία. Να τηρηθούν ακριβώς οι ίδιες διατάξεις και στην περίπτωση του Ελληνικού και οι αρχαιότητες που θα βρεθούν εκεί να έχουν την ίδια μεταχείριση με τις αρχαιότητες σε όλη την υπόλοιπη χώρα. Ζητάμε να εφαρμοστεί για τη Lamda Development η νομοθεσία που εφαρμόζεται για κάθε ιδιώτη που ξεκινά μια οικοδομή.

Ακόμη περισσότερο στην περίπτωση της Lamda Development, για την οποία ψηφίστηκε στη Βουλή μια σκανδαλώδης σύμβαση παραχώρησης του Ελληνικού με αδιανόητες για κάθε ευνομούμενο κράτος διατάξεις υπέρ του επενδυτή, όπως την αποζημίωσή του σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων! Ακόμη περισσότερο που η υπουργός πολιτισμού Α. Κονιόρδου υπέγραψε πριν από μερικές μέρες, χωρίς να ρωτήσει καν τους αρμόδιους αρχαιολόγους, ένα Μνημόνιο συνεργασίας με ειδικούς όρους μόνο για την περίπτωση του Ελληνικού, που στην ουσία καταργεί τον Αρχαιολογικό Νόμο και δεν έχει καμία σχέση με τα Μνημόνια που εφαρμόζονται σε παρόμοια έργα.

Αυτό που ζητάμε είναι να μην βρεθεί το ελληνικό δημόσιο να πληρώνει και «καπάρω» στη Lamda Development για τις αρχαιότητες που ήδη γνωρίζει ότι υπάρχουν εκεί. Το μόνο που ζητάμε είναι να προστατευτεί το συμφέρον του δημοσίου (δηλαδή όλων μας) και όχι το συμφέρον του ιδιώτη επενδυτή σε βάρος των αρχαιοτήτων, σε βάρος όλων μας.

Αντιθέτως όσοι φωνάζουν να παρακαμφθεί στην περίπτωση αυτή ο Αρχαιολογικός Νόμος ζητούν να εξαιρεθεί η Lamda Development από τις διατάξεις που διέπουν όλα τα άλλα έργα. Ζητούν να μην υπάρχει ισονομία, αλλά ειδική μεταχείριση. Ζητούν να μη βάλει το χέρι στην τσέπη η Lamda Development, όταν το βάζει ακόμη και ένας απλός ιδιώτης για τη διενέργεια σωστικής ανασκαφής στο ακίνητό του!

Από τους ίδιους που σήμερα ακούτε ότι «οι αρχαιολόγοι εμποδίζουν την ανάπτυξη» ακούσατε κάποτε και ότι «το δημόσιο είναι τεμπέληδες», ότι «πρέπει να μειωθούν οι μισθοί των εργαζόμενων», ότι «το Μνημόνιο θα μας σώσει». Και τόσα χρόνια μετά, το μόνο που όλοι βιώνουμε είναι φτώχεια, έλλειψη δικαιοσύνης και έλλειψη ισότητας.

Από τους ίδιους που σήμερα ακούτε ότι «οι αρχαιολόγοι είναι υπερβολικοί» ακούσατε κάποτε ότι «ο πολιτισμός είναι η βαριά βιομηχανία μας» και ότι «τα μνημεία μας είναι πολύ σημαντικά». Προφανώς μόνο όταν δεν βρίσκονται σε λάθος θέση, π.χ. μέσα στον χώρο που παραχωρείται στη Lamda Development.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, για να υπερασπιστούμε την ισονομία που είναι η βάση της δημοκρατίας, για να υπερασπιστούμε τον Αρχαιολογικό Νόμο και την πολιτιστική κληρονομιά, για να υπερασπιστούμε το δημόσιο συμφέρον, γι' αυτό αγωνιζόμαστε.

Ξεκινάμε με στάση εργασίας την Τρίτη 5/9/2017 και συγκέντρωση στις 12 μ στο Υπουργείο Πολιτισμού και ζητάμε τη συμπαράσταση όλων σας.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ